

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Kláry Bočkové *Učebnice češtiny pro Českou školu bez hranic, Londýn*

1. Koncepce práce

Posuzovaná diplomová práce si klade za cíl seznámit s vyučováním češtiny na České škole bez hranic, Londýn, analyzovat učebnice pro 6. a 7. ročník, které tam byly vytvořeny, upozornit na problémy v nich a navrhnout jejich úpravy. Téma je tedy nejen aktuální, ocenit je třeba především to, že práce reaguje na konkrétní potřeby této školy a její závěry a doporučení jsou pro praxi aplikovatelné. Diplomová práce je dobře koncipovaná, zahrnuje teoretickou a praktickou část, obě jsou navzájem provázány. Práce má jasně formulovanou výzkumnou otázku, závěry se k ní vztahují. Vesměs správně se v práci užívá příslušná terminologie.

Hodnocení: A

2. Metodologie a zpracování dat

Analytická část práce se zakládá na adekvátní metodologii, jasně formulované a zdůvodněné: zvolené učebnice českého jazyka jsou analyzovány pomocí dotazníkového sběru dat, měření didaktické vybavenosti učebnic, taxace učebních úloh a měření indexu variability, taxace a analýzy obrazového materiálu. Na základě výsledků analýzy a posudků k udělení schvalovací doložky diplomantka s využitím odborné lingvodidaktické literatury formuluje návrhy úprav těchto učebnic, zohledňuje přitom i specifika žáků a požadavky učitelů; k tomu vypracovala a přikládá čtyři příkladové kapitoly. Oceňuji v nich komunikačně pojatý přístup a využití moderních, charakterem interaktivních zadání úkolů i současných materiálů z korpusových textů (živý jazyk) a prvků sebeevaluační. V návrzích úprav, především ve výkladech, se však objevují některé věcné nepřesnosti (viz zde níže). Analyzovaná data jsou v práci prezentována uceleně, klasifikována především kvantitativně a dostatečně komentována a využita pro formulování závěru.

Hodnocení: A

3. Práce s odbornou literaturou

Diplomová práce vychází z relevantní české i cizojazyčné odborné literatury, hojně z ní cituje a parafrázuje, dodržuje přitom citační normu. Jednoznačně odlišuje autorský text a citace. Vzhledem k tématu a k faktografickému obsahu velké části zdrojové literatury práce, zahrnující vedle lingvistické a didaktické odborné literatury také legislativní dokumenty a směrnice (rámcové vzdělávací programy), většinou prameny pouze parafrázuje, neanalyzuje ani kriticky nehodnotí.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Diplomová práce je přiměřeně dlouhá, obsahuje všechny potřebné náležitosti, její text je koherentní a odpovídá odbornému stylu. Typografické zpracování je na odpovídající úrovni. Poněkud nadbytečně působí některé komentáře a vysvětlivky v hlavním textu a v poznámkách pod čarou (někdy i opakovaně), týkající se jevů nebo názvů obecně

známých, viz zejména zkratky; iniciálové zkratky jsou souhrnně vysvětleny v přehledu na začátku práce, není tedy třeba se k nim vracet (zejména jsou-li to zcela běžné zkratky typu MŠMT, FF UK apod.) Obdobně se jeví v mnoha případech nadbytečné užívání částice *tzv.* zejména před (lingvodidaktickými) termíny, viz např. v *tzv. školském zákoně* (s. 10–11,12), *tzv. bezpřekladová metoda* (16:), *tzv. komunikační kompetence* (s. 17), *tzv. obsah vzdělávání* (s. 28). Obsahovou výstavbu místy také zatěžuje četné a opakované konstatování, jak autorka postupuje, bude postupovat, viz oznamování typu: *k této problematice se vyjádříme v nadcházejících kapitolách*. V textu se vyskytují jen drobné jazykové chyby (vybočení z vazby, interpunkce).

Hodnocení: B

K diplomové práci mám dílčí připomínky, uvádím je tematicky a v přehledu:

1. Obsahové a formulační nepřesnosti, nejasnosti, terminologie

s. 13: citát z Komenského – Odkud pochází, z kterého jeho díla?

s. 43: *nedílnou součástí každého textu je jeho srozumitelnost*.

– Je srozumitelnost součástí textu, nebo je to jeho charakteristika, vlastnost?

s. 117: *zprv jsme zde zaměnili některé národnosti za českou a britskou*.

– Britská národnost, nebo spíše národnostní složení obyvatel Velké Británie (Angličané, Skotové, Irové, Velšané)?

s. 120: *slang je jazyk určité skupiny lidí, které pojí stejné zájmy (např. práce, věk)*.

– Práce, věk nejsou zájmy lidí.

s. 122, cvičení 6: Zde by byl vhodný a užitečný příklad řešení (modelové slovo a výklad jeho významu).

s. 125: *pokud více přívlastků postupně rozvíjí podstatné jméno, jedná se právě o přívlastek postupně rozvíjející. Pořadí jednotlivých přívlastků nelze zaměnit!*

– Pozor na nepřesnost v takto zjednodušeném výkladu: postupně rozvíjející přívlastek je především shodný (i neshodné přívlastky mohou postupně, v posloupnosti rozvíjet řídicí jméno: *četba románu slavného spisovatele*), slovosled není zcela vždy fixní, záleží na sémantice, slovnědruhovém obsazení přívlastků atd. (*námořníkův tajemný slib / tajemný námořníkův slib, všechny tyto krásné knihy / tyto všechny krásné knihy*). Vhodněji tedy kategorizaci tvrzení relativizovat částicemi typu *většinou, obvykle*.

s. 125–126: Úryvek z pohádky *Sůl nad zlato* se mi zdá poměrně obtížný k hledání přívlastků, jsou v něm zastoupeny typy ve výkladu nezmíněné (přístavky, přívlastky rozvíjející zájmena), navíc text obsahuje mnoho jmenných přísudků vyjádřených přídavným jménem, které mohou být vzhledem k sémantice mylně považovány za přívlastky.

s. 129: 2. *Doplňte, pomocí jakých předpon jsou obyvatelské názvy utvářeny*.

– Všechny názvy jsou tvořeny příponami, v zadání úkolu je tedy chyba!

2. Vyjádření a formulační neobratnosti pro odborný styl neadekvátní

s. 125: *přívlastek několikanásobný se vztahuje k takové situaci, pokud je jedno podstatné jméno rozvíjeno více přívlastky*.

– Poněkud nesrozumitelná formulace výkladu, směřující jazykovou a mimojazykovou realitu, navíc jedno podstatné jméno může být rozvíjeno více i přívlastky postupně rozvíjejícími.

s. 131: 5. *Podle předchozího cvičení vytvořte svoje představení. Nakresli vlastní portrét do vyhraničeného prostoru (menší modrý rámeček).*

– Zadání formulováno nejednotně – imperativ slovesa v první větě v singuláru, ve druhé v plurálu: je to úmysl? Znamená vytvořit svoje představení prostě „představit se“?

3. Formální stránka práce

3.1 Vybočení z vazby, nesprávné deklinační koncovky apod.

s. 10: *Hlavním cílem této práce je vytvoření přehledu vedoucímu ke zkvalitnění předkládaných učebnic.*

s. 14: *vzdělávací program pro základní vzdělávání již svým titulem předjímá logický posun v zaměření výuky hlubšímu poznání jazyka a jeho detailnějšímu rozboru.*

s. 36: *Na základě Jakobsonovy (potažmo Hallidayovy) koncepce jazykových funkcí definuje*

s. 138: *např. zařazení opakovacích pasáží nebo naopak dobře označeného učiva pro pokročilé*

3.2 Pravopis – chybějící interpunkční znaménka

s. 20: *Co žáky spojuje je jejich bilingvismus (či multilingvismus).*

s. 81: *Metoda nereflektuje ani kvantitu ani kvalitu zahrnutých komponentů.*

s. 96: *Aby tato analýza byla kompletní doplníme zde ještě přehled naplnění obrazové složky,*

s. 108: *Hlavním cílem předkládané diplomové práce je na základě předchozích analýz navrhnout řešení vytyčených problémů a zkvalitnit tak předkládané učebnice českého jazyka.*

s. 127: *Vím jaký je rozdíl mezi přívlastkem shodným a neshodným*

5. Celkové hodnocení

Předložená práce Bc. Kláry Bočkové splňuje požadavky kladené na diplomové práce, doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm **výborně**.

Otázka k obhajobě:

Ad s. 139: *Současně vyjádřila obavu, že výklad v první příkladové kapitole by pravděpodobně pro žáky ČŠBHL byl příliš obtížný (ostatní výklady jsou dle oponentury přiměřené).*

– Proč by tento navržený výklad byl pravděpodobně pro žáky obtížný, v čem zejména a jak by bylo možné jej (vzhledem ke kontextu výuky čeština v ČŠBH Londýn a k jejím žákům) upravit?

Praha 15. 8. 2023

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.